

Plány NATO a příprava na summit ve Varšavě

Vystoupení Nř SOPS na druhé Národní vyzbrojovací konferenci

Praha, 22. 10. 2015

Bylo by asi zbytečným opakováním vysvětlovat, jak výraznou změnou prošlo naše bezpečnostní prostředí za poslední necelé dva roky – o tom již hovořili pan ministr a pan náměstek Koštoval. Na jedné straně agresivní kroky Ruska, o kterém Západ do té doby doufal, že se alespoň částečně posunulo směrem k našim hodnotám, na straně druhé prohlubující se krize na Blízkém/Středním Východě a v Severní Africe, vrcholící nástupem Islámského státu a humanitární krizí provázenou uprchlickou vlnou, kterou moderní Evropa dosud nepoznala.

ČR i v současné situaci významně profituje ze svého zakotvení v NATO a v EU, takže naše bezpečnost není zatím přímo ohrožena. O to větší ale máme odpovědnost přispívat svým dílem na zajišťování obrany a bezpečnosti našich exponovaných aliančních a unijních spojenců a zachovat tak pro nás velmi výhodný systém kolektivní obrany a bezpečnosti v Evropě.

Stejně tak máme tváří v tvář humanitární katastrofě odehrávající se v Sýrii, Jemenu, Jižním Súdánu, Středoafričké republice v důsledku probíhajících konfliktů na území celé řady slabých nebo zcela zhroutených států odpovědnost přispívat na stabilizaci tamní bezpečnostní situace a zmírňování utrpení uprchlíků a lidí uvězněných v oblastech konfliktů a sužovaných jejich následky.

Na jednu stranu jde o naši odpovědnost, na stranu druhou o náš bytostný zájem – řešením krizí v jejich zárodku a na místě jejich vzniku se snažíme předcházet jejich přelivu do Evropy a nutnosti vypořádávat se s jejich následky až zde.

Jak Česká republika, tak NATO a EU se na situaci snaží adekvátně reagovat. NATO na svém loňském summitu ve Walesu přijalo tzv. Akční plán připravenosti (Readiness Action Plan) a připravuje opatření ke své další adaptaci, která jsou směřována na summit v červenci 2016 ve Varšavě. Akční plán připravenosti zahrnuje dvě hlavní složky:

- tzv. ujišťovací opatření (Assurance Measures), tj. opatření k ujištění spojenců o připravenosti ke společné obraně. Jde zejména o mezinárodní cvičení a rotační přítomnost spojeneckých sil na území exponovaných východních států NATO.
- tzv. adaptační opatření (Adaptation Measures), tj. opatření, jejichž cílem je Alianci dlouhodobě přizpůsobit změněnému strategickému prostředí. Důraz je kladen především na posílení schopnosti Aliance reagovat na potenciální hrozby rychleji a účinněji. Mezi adaptační opatření patří mimo jiné restrukturalizace sil rychlé reakce NATO (NRF), zahrnující vytvoření sil velmi vysoké pohotovosti (Very High Readiness Joint Task Force, VJTF), stejně tak jako zřízení prvků na podporu přijetí aliančních posil v exponovaných zemích (NATO Force Integration Units, NFIUs).

Evropská unie pak nejen připravuje svou novou bezpečnostní strategii, ale konkrétně také vede několik operací na kontrolu přílivu uprchlíků do Evropy. Jde především o operaci Sophia (také známá jako EUNAVFOR MED) a pod hlavičkou agentury Frontex operace Triton a Poseidon. Česká republika do těchto operací pochopitelně přispívá svými silami a prostředky.

Na národní úrovni přijala ČR celou řadu strategických dokumentů, které všechny reflektují proběhlé či probíhající změny – rostoucí provázanost bezpečnostních hrozeb i riziko jejich

dynamického a těžko predikovatelného vývoje. Nejprve v únoru 2015 ČR novelizovala svou **Bezpečnostní strategii**. Ministerstvo obrany pak zpracovalo **Dlouhodobý výhled pro obranu 2030**, který vláda ČR schválila 15. června 2015. Dalším rozpracováním do větší úrovně detailu je **Koncepce výstavby AČR 2025**.

Významným tématem, které je nyní velmi aktuální jak v NATO, tak v EU, je reakce na tzv. hybridní hrozby, či hybridní ohrožení, nebo také hybridní způsob vedení války. Samotné jeho definování je obtížně uchopitelné, ale v zásadě jde o centrálně naplánované a kontrolované použití různých skrytých a otevřených taktik, prováděných vojenskými i nevojenskými prostředky konvenční i nekonvenční povahy s cílem podkopat a destabilizovat protivníka používáním donucovacích a rozvrtných metod a cílením na jeho nejslabší stránky. Důležitou součástí hybridní války je dezinformační kampaň. Hybridní způsob války není nový, ale ruský způsob vedení války na Ukrajině je obzvláště alarmující, protože využívá extrémně dobře koordinovanou a vysoce účinně rozmístěnou škálu hybridních instrumentů a technik.

Reakce na hybridní hrozby je zejména v oblasti rychlého rozhodování a politické vůle, ale nezanedbatelnou měrou se na něm podílí i schopnost sběru informací, jejich zpracování a prezentace jak politickému vedení, tak veřejnosti.

Co z toho všeho vyplývá pro vyzbrojovací komunitu?

- Po letech stagnace či přímo škrťů se České republice podařilo zastavit propad obranného rozpočtu a zahájila jeho navyšování. Dne 23. září 2015 schválila vláda ČR návrh zákona o státním rozpočtu na rok 2016. Ten navrhuje navýšení rozpočtové kapitoly MO na 47 783 mil. Kč v r. 2016, s výhledem na roky 2017 a 2018 ve výši 51 971 mil. Kč, resp. 57 243 mil. Kč. Podrobněji bude o rozpočtu pojednávat prezentace Sekce ekonomické a majtkové.
- Podobně jednájí i některé další země, byť musíme přiznat, že nikoliv napříč celou Aliancí. Reagují tak na souběh řady vlivů, které vyvrcholily na waleském summitu podpisem tzv. Defence Investment Pledge, v níž se alianční státy zavazují zastavit propad svých obranných rozpočtů a zahájit jejich navyšování.
- Toto postupné navyšování peněz na obranu nepochybně přinese širší příležitosti i pro obranný průmysl - a to zejména v kontextu aliančního doporučení na alokaci nejméně 20% procent rozpočtu na modernizační projekty.
- Aliance své požadavky, vyplývající ze změněného bezpečnostního prostředí, teprve vyhodnocuje a tyto požadavky, ve formě tzv. Capability Targets, budou zemím přiděleny až v r. 2017. Nicméně odhad, co bude požadováno, lze udělat již nyní.
- Nepochybně bude pokračovat důraz na prostředky průzkumu, velení a řízení, či kybernetické obrany. V kontextu dění na Ukrajině a chování Ruska se dá očekávat a již nyní probíhá příklon zpět k obraně aliančního teritoria, konkrétně s důrazem na Pobaltí a Polsko.
- Je však třeba si uvědomit, že operací mimo článek 5 Severoatlantické smlouvy se Aliance rozhodně nevzdává a jeden ze tří „klíčových úkolů“ Aliance v podobě krizového managementu¹ zůstává plně v platnosti.
- Je realitou dneška, že požadavky resortu obrany se oproti minulosti vyvíjejí. Klíčovými požadavky do budoucna se tak vedle „tradičního“ hardware (vozidla, munice, apod.) a postupně dnes již rovněž „tradičních“ služeb (např. doprava vojsk do míst operace)

¹ Dalšími dvěma jsou kolektivní obrana a kooperativní bezpečnost.

budou stávat požadavky v oblasti třeba kybernetické ochrany, ale i strategické komunikace.

- Summit NATO ve Walesu rozhodl o posílení role Mnohonárodního sboru Severovýchod v polském Štětíně, ve kterém je ČR zapojena. Štětínský sbor představuje důležité regionální centrum výcviku a cvičení, jeho využití výcvikového plánu sboru ozbrojenými silami ČR bude proto do budoucna ještě důležitější. Výcviková spolupráce probíhá s oběma mnohonárodními sbory, které figurují v úvahách o afilaci ozbrojených sil ČR – 1. německo-holandský sbor v Münsteru a Mnohonárodní sbor Severovýchod ve Štětíně.
- Významnou součástí aliančních rozhodnutí je posílení programu cvičení vojsk. Jde o důležitý krok, jehož cílem je jak vlastní výcvik vojsk, tak demonstrace odhodlání bránit se proti napadení. Na summitu NATO ve Walesu se členské státy zavázaly k implementaci iniciativy Connected Forces (CFI) a souvisejícího robustního výcvikového plánu NATO s cílem zlepšit připravenost sil a jejich interoperabilitu. Pro ČR z CFI vyplývá častější a kvalitativně náročnější účast na aliančních cvičeních a úkol v maximální míře sladit národní výcvikové plány s aliančními. CFI zároveň představuje příležitost pro ČR a region střední Evropy výrazněji se profilovat na alianční půdě.
- Dopad takového rozhodnutí na vyzbrojovací komunitu si musí vyhodnotit samy firmy, jsem ale přesvědčen, že příležitosti se nacházejí i zde.
- Totéž platí i o další alianční aktivitě, tzv. Defence Capacity Building – tedy poskytování pomoci státům v krizových či potenciálně krizových oblastech tak, aby tyto dokázaly maximum problémů vyřešit samy a z původně malých problémů se nestaly problémy velké.
- Ministerstvo obrany České republiky svou představu o vyzbrojovacích projektech, které hodlá uskutečnit, zpracovalo v podobě Koncepce výstavby Armády České republiky 2025, o které bude za chvíli mluvit představitel Generálního štábu Armády České republiky. Bude nyní na Sekci vyzbrojování a akvizic, aby tyto plány převedla v realitu.